

Mot en ny fasciststat uten fascister?

Av Halvdan Haugsbakken

I flere EU-stater eksiterer utstrakt bruk av radikale virkemidler som gir dårlige vibrasjoner tilbake til en dyster tid i moderne europeisk historie, *fascismen*. Mens fascismen kunne identifiseres til personer og en ideologi som satte demokratiet til side og overførte all makt til en leder og mektig partiapparat, har dette synlige aspektet i dag blitt omformet til en type *usynlighet*. Denne usynligheten bærer med seg et enormt maktpotensial, hvor den som har makt, *den usynlige fascist*, kan tiltale, straffe, og forfølge i det skjulte.

Grunnlaget for å reise denne kontroversielle påstanden retter seg for det først til faktumet at flere og flere mennesker er offer for grov og umenneskelig behandling fra et avansert og komplekst nettverk av global statlig makt. For det andre, når dette viser seg å være virkeligheten, er det også grunn til å spørre om hvordan, hva og hvorfor dette har formatert seg til å bli en realitet som angår folk flest. Uansett, dette nettverket av global statlig makt knytter seg ikke til noen bestemt sentralistisk superstat som enten har til hensikt å kolonisere eller å legge under seg nytt territorium for ideologiske grunner. Tvert om. Det globale nettverket av statlig makt synes å være desentralisert og spredd for alle vinder, og er "alle" og "ingen" steder. Men likevel når det er så usynlig, har det en dimensjon at det kan føles på kroppen for dem som råkes av det.

I dag eksisterer flere og flere globale "rom" hvor personer ser ut til å bli straffet på grunnlag av rase, kultur, kjønn og andre trekk med dem selv som kvalifiserer for å bli tidelt merkelappen "uønsket". I de "åpne" og "utviklende" demokratier har det etter murens fall vært en inflasjon i sikkerhetstiltak rettet mot potensielle nye "trusler" som kan bringe potensiell kaos og ødeleggelse: I kjølvannet av krigen mot terror har det angivelig blomstret opp en mengde med hemmelige CIA-fengsler i Øst-Europa, på europeiske flyplasser har det blitt opprettet arrester hvor mennesker uten de "rette papirene" blir holdt igjen eller tilbakesendes til deres opprinnelsesland. I Italia finnes transittmottak for ulovlige innvandrere, mottak som er avsperrt for offentlig innsyn, og, til det mer teknologisk avanserte, forslag om elektronisk merking av mennesker. Totalt sett blir de som havner her medlem av en underklasse som i økende grad er rasesegregert.

For mennesker som lever i den frie delen av verden, er det ikke grunn for bekymring for øyeblikket. Men man bør være på vakt, da den nye globale og statlige makten som formerer seg foran øyene våre, kan ha uante implikasjoner på livet til folk flest. Det uhyggelige scenarioet som en kanskje vil våkne opp til, er at det åpne demokratiet man har blitt lært opp til å elske, har transformert seg til å bli av totalitær art. Dette kan riktignok avfeies som en overdrivelse, men det er grunn til å spørre. Gjennom de mange globale "krigene" som nå føres for tiden, for eksempel kampen mot terrorisme, organisert kriminalitet, narkotika, og, den siste som sluker ressurser, ulovlig innvandring, ser flere av verdens ledere det som naturlig, og ikke minst, *nødvendig*, å sette til side borgerrettigheter og bruke flere militære midler for å

i det hele tatt overleve i kampen mot statens mange fiender. En konsekvens av dette er at den indre selvjustisen og statens ansvar overfor sine innbyggere oppheves til fordel for dyrkingen av ideen av å være i en konstant mobiliseringstilstand.

Men hvordan kan dette være "fascistisk" og hvordan kan det være en "usynlig fascist" overhode? Til tross for at begrepet "fascisme" brukes i omtale av totalitære stater, og var en politisk bevegelse som oppsto i Italia under ledelse av Benito Mussolini, er det de mange parallellene mellom den nevnte globale makten og trekk fra bevegelsens storhetstid fra 1922 til 1943 som her er interessante. Den globale statlige makten synes å være fascistisk gjennom at en hvit elite med bakgrunn global syndikalisme, i stor grad forsøker å redusere borgerlige rettigheter, kneble all form for opposisjon, og innskrenke arbeiderorganisasjonenes virksomhet - altså, typiske trekk med fascismen. Gjennom appellering og krav til innbyggers lydighet omformes demokratiet til å bli en form for demokratisk diktatur. Med andre ord, man har ikke noen moralsk rett til å noe som helst uten at man står i fare for å bli forfulgt. Merk for eksempel at amerikanere og andre globale personer som offentlig kritiserer Bush-administrasjonen for deres politikk, omtales som "upatriotiske" av Bush-tilhengere. På denne måten nektes de å ha en mening.

Men det er utviklingen av den fascistiske doktrinen på 1930-tallet, en anskuelse som integrerer dyrkelsen av staten, som på et vis setter fingeren på hvordan en ny fasciststat materialiseres. Mens staten oppfattes ifølge den fascistiske doktrine som en levende, selvstendig og overordnet organisme som har sine egne mål som den lever for, blir individet forstått som en integrert del av statens virksomhet. Gjennom at individene ikke tillates å være selvstendige og leve sitt eget liv, legitimeres statens ubetingede rett til å kreve lydighet, samhold, offer av borgerne og kan ordne all virksomhet under sine formål. Til dels griper fascismen tilbake til "myter" om herskertradisjoner, myter som særlig peker mot at staten må legge under seg nye territorier for å fylle ideen om en overbefolket stat. Klassekampen innad bringes til opphør og nasjonen søkes samlet under en leder og et mektig partiapparat. Disiplinen blir således viktigere enn friheten. Makten skal ligge hos føreren som sammen med en elite utøver makten. Fascistene er denne eliten, de representerer statsinteresser i motsetning til individuelle interesser. Poenget er at dette at den gamle fasciststaten hadde en "kropp", noe synlig som kan identifisere dens politikk og ideologi. I det globale tidsalderen har den statlige makten overskredet dette og tatt ny form. Det er sjelden "en fører" eller partiapparat som en kan se med det blotte øyet.

November 2006 (©) Haugbakken Publikasjoner